

Uvod u poresko pravo Evropske unije

dr Damir Šehović

Sadržaj predavanja:

- Pojam poreskog prava
- Fiskalni sistem Evropske unije – specifičnosti
- Poreska harmonizacija
- Argumenti za i protiv poreske harmonizacije
- Instrumenti poreske harmonizacije

Pojam poreskog prava

- **Finansijsko pravo** je dio objektivnog prava kojim se uređuje finansijska djelatnost države i drugih javnopravnih kolektiviteta (skup normi kojima se reguliše prikupljanje, upravljanje i alokacija finansijskih sredstava)
- Nacionalno vs međunarodno finansijsko pravo
- Finansijsko pravo se dijeli na:
 1. Poresko pravo
 2. Budžetsko pravo
- **Poresko pravo** je dio objektivnog prava koji uređuje fiskalne javne prihode (poreze u najširem smislu te riječi)
- Uređuje pravne odnose između države i drugih javnopravnih tijela, s jedne, kao i fizičkih i pravnih lica s druge strane
- Fenomenom poreza se bavi ne samo poresko pravo, nego i ekonomske discipline – javne finansije i poreski menadžment

25/02/2021

Fiskalni sistem Evropske unije - specifičnosti

- Fiskalni sistem Evropske monetarne unije (EMU) je po mnogo čemu specifičan u odnosu na klasične fiskalne sisteme nacionalnih država
- **Ključna specifičnost ekonomske politike unutar EMU** – zajednička centralizovana monetarna politika i decentralizovane fiskalne politike koje su u nadležnosti država članica
- Suverenost u vođenju fiskalne politike nacionalnih država je ključni razlog nerazvijenosti fiskalnog sistema EU
- **Struktura fiskalnog sistema EU:**
 1. Budžet EU (jedini instrument sprovođenja fiskalne politike na nadnacionalnom nivou);
 2. Harmonizacija (usklađivanje) poreskih sistema;
 3. Koordinacija fiskalnih politika putem fiskalnih pravila.

25/02/2021

Fiskalni sistem Evropske unije - specifičnosti

- Zašto su važne nacionalne fiskalne politike? – zbog nemogućnosti autonomnog korišćenja monetarne politike od strane nacionalnih država EMU
- Nacionalna fiskalna politika najznačajniji instrument ekonomske politike unutar EMU
- Način vođenja nacionalnih fiskalnih politika važan ne samo za države gdje se politika vodi, nego i za ostale članice zbog tzv. **efekta preliivanja**

Poreska harmonizacija

- **Barijere za kreiranje identičnih nacionalnih poreskih sistema u EU:**
 1. Političke (nespremnost na odricanje od poreskog suvereniteta);
 2. Ekonomske (različit nivo razvijenosti država članica);
 3. Socijalne.
- Razlike u poreskim sistemima i nacionalnim poreskim politikama država članica izazivaju diskriminaciju u pogledu investicija između država članica
- **Poreska harmonizacija** - proces prilagođavanja nacionalnih fiskalnih sistema u funkciji postizanja zajedničkih ciljeva
- **Poreska harmonizacija u EU** – koordinacija poreskih sistema država članica u funkciji izbjegavanja mjera fiskalne politike nacionalnih država, koje bi mogle da se negativno odraze na funkcionisanje zajedničkog tržišta
- Jedan od ciljeva definisanih Ugovorom o osnivanju EU predstavlja uspostavljanje jedinstvenog tržišta (slobodno kretanje dobara, usluga, ljudi i kapitala)

Poreska harmonizacija

- Poreska harmonizacija uslov funkcionisanja jedinstvenog tržišta
- Najčešći **načini sprovođenja poreske harmonizacije**:
 1. Prilagođavanje poreskih stopa;
 2. Prilagođavanje poreskih osnovica;
 3. Prilagođavanje poreskih procedura.
- Poreska politika u EU se može sagledati kroz tri osnovne kategorije:
 1. Ciljevi EU;
 2. Posebni poreski ciljevi;
 3. Instrumenti za postizanje postavljenih ciljeva.

25/02/2021

Poreska harmonizacija

- **Ciljevi EU** koji su osnova za harmonizaciju:
 - Stabilizovanje poreskih prihoda zemalja članica;
 - Funkcionisanje unutrašnjeg tržišta i ostvarivanje četiri osnovne slobode;
 - Unapređenje zaposlenosti.
- Posebni poreski ciljevi se vezuju za pojedinačne oblasti oporezivanja (pojedinačne probleme pojedinaca i preduzeća)
- **Instrumenti za sprovođenje ciljeva**:
 - Pravna akta (obavezujuća i neobavezujuća) – uredbе, direktive, odluke...
 - Praksa Evropskog suda pravde

25/02/2021

Argumenti za i protiv poreske harmonizacije

- **Argumenti za poresku harmonizaciju:**
 - Ekonomski
 - Politički
- Ključni **ekonomski argument**: proizvodnja i potrošnja treba da se odvijaju na osnovu ekonomskih troškova i koristi, a ne pod uticajem poreskih faktora
- Osnovni **politički argument**: poreska harmonizacija je dio šireg političkog pokreta ka postizanju evropske integracije
- S druge strane, poreska harmonizacija može da ograniči države članice u vođenju nacionalne fiskalne politike, čime je onemogućeno njeno korišćenje u funkciji ekonomske i socijalne politike

25/02/2021

Izvori poreske harmonizacije

- **Osnovni izvori poreske harmonizacije:**
 1. Odredbe Ugovora o osnivanju EU;
 2. Poreska konkurencija;
 3. Zabrana diskriminacije utiče na poreske sisteme u kojima se ne mogu nalaziti odredbe koje dovode do diskriminacije.
- 1. Ugovor o osnivanju sadrži tri grupe odredbi koje nameću potrebu za harmonizacijom:
 - Prva grupa: zabrana uvođenja uvoznih ili izvoznih carina i sličnih dažbina;
 - Druga grupa: harmonizacija indirektnih poreza (zemlje članice ne mogu na proizvode iz drugih država ne mogu naplaćivati veće poreze od onih koji se inače naplaćuju za slične domaće proizvode);
 - Treća grupa: harmonizacija nacionalnog zakonodavstva uopšte u cilju ustanovljavanja i funkcionisanja jedinstvenog tržišta.

25/02/2021

Izvori poreske harmonizacije

2. Poreska konkurencija doprinosi ujednačavanju nacionalnih poreskih zakona, u funkciji privlačenja kapitala
3. Zabrana ponašanja koja vodi narušavanju četiri osnovne slobode (sloboda kretanja dobara, ljudi, usluga i kapitala – negativna poreska integracija)

25/02/2021

Instrumenti poreske harmonizacije

1. Primarno pravo Evropske unije podrazumijeva (primarno zakonodavstvo):
 - Rimski ugovor iz 1957. godine kojim je uspostavljena Evropska ekonomska zajednica;
 - Ugovor o Evropskoj uniji potpisan u Maastrichtu 1992. godine
 - Ugovor iz Amsterdama, koji je baziran na Evropskim zajednicama, potpisan 1997. godine
 - Ugovor iz Nice potpisan 2001. godine
2. Sekundarno zakonodavstvo
 - Uredbe - odnose se na sve članice
 - Direktive (smjernice) - određuju okvir unutar kojeg članice imaju više izbora kako da urede svoj zakonodavni sistem
 - Odluke koje mogu biti opšte ili specifične za pojedina područja i ne moraju se odnositi na sve zemlje članice
3. Propisi i pravila usvojena dogovorom između evropskih institucija

25/02/2021

Instrumenti poreske harmonizacije

- Osnovni instrumenti poreske harmonizacije su **smjernice** (direktive), koje predstavljaju dio sekundarnog zakonodavstva, a koje se koriste radi preciziranja okvira koje bi države članice trebale da unesu u svoju regulativu
- Predstavljaju orijentir državama članicama u kojem pravcu bi trebalo sprovesti poresku reformu
- Najdalje se odmaklo u harmonizaciji indirektnih poreza, dok je harmonizacija direktnih poreza djelimično izvršena

25/02/2021

Hvala na pažnji!

damirsehovic@yahoo.com

25/02/2021